

Ontwerpbesluit Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2008/23/EG van 12 november 2007 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van een eerste bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 12);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
 - H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
 - H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
 - H7140 Overgangs- en trilvenen
 - H91D0 *Veenbossen
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H1134 Bittervoorn
 - H1149 Kleine modderkruiper
 - H1163 Rivierdonderpad
 - H1318 Meervleermuis
 - H1340 *Noordse woelmuis

Artikel 2

Het besluit tot aanwijzing van het gebied **Ilperveld, Varkensland en Twiske** als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) van 24

maart 2000 (N/2000/334; Stcrt. 2000, nr. 65) en gewijzigd bij besluit van 11 januari 2005 (N/2004/3251; Stcrt. 2005, nr. 13) wordt als volgt gewijzigd:

- a. het aangewezen gebied wordt op de in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit beschreven wijze gewijzigd;
- b. de Nota van toelichting met uitzondering van de paragrafen 3.2, 4.1, 4.2 en 4.3 wordt ingetrokken en vervangen door de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit;
- c. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 79/409/EEG:
 - A021 Roerdomp
 - A081 Bruine kiekendief
 - A151 Kemphaan
 - A193 Visdief
- d. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG:
 - A043 Grauwe gans
 - A050 Smient
 - A051 Krakeend
 - A056 Slobeend
 - A125 Meerkoet
 - A153 Watersnip
 - A156 Grutto
 - A292 Snor
 - A295 Rietzanger
- e. de kaart voor zover van toepassing op het in de aanhef genoemde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart.
2. De in de artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszones vormen samen het Natura 2000-gebied **Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Artikel 4

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in de onderstaande vestigingen van de Directie Regionale Zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vestiging Noord: Cascadeplein 6, 9726 AD GRONINGEN;
- Vestiging Oost: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER;
- Vestiging West: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT;
- Vestiging Zuid: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN.

De terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen van de betreffende gemeente(n), in de kantoren van de waterschappen waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natura2000> en het zal bovendien worden bekendgemaakt in dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske waarin opgenomen:

Nota van toelichting bij de aanwijzing van Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede Nota van toelichting bij de wijziging van de besluiten N/2000/334 en N/2004/3251 inhoudende de aanwijzing van Ilperveld, Varkensland en Twiske als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt met dit besluit het besluit tot de aanwijzing van Ilperveld, Varkensland en Twiske als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, inclusief de daarbij behorende Nota van toelichting, gewijzigd. Het betreft verder de vorming van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, hetgeen gebeurt door aan dit besluit instandhoudingsdoelstellingen toe te voegen.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en soorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

Artikel 2 van het besluit vermeldt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het eerder genomen besluit tot aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn. Zo wordt de Nota van toelichting, behorende bij het bestaande Vogelrichtlijnbesluit, geheel of nagenoeg geheel ingetrokken en zover noodzakelijk vervangen door deze Nota van toelichting. Alleen de toelichting op de criteria die voor de aanwijzing van het gebied zijn gebruikt, wordt niet ingetrokken en zal in een appendix aan deze Nota worden gehecht. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

In artikel 3 van het besluit wordt de term Natura 2000-gebied geïntroduceerd en wordt bepaald dat er voor het gebied een bepaalde instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. Deze doelstelling heeft zowel betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten als op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000. Beide aanwijzingen tezamen vormen het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting.

Artikel 4 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting worden de aanwijzingen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn

doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en (vogel)soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent en worden de eventueel doorgevoerde wijzigingen van een toelichting voorzien.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen ‘behoud’, ‘uitbreiding’ of ‘verbetering’ gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van ‘behoud’ of ‘uitbreiding’ van oppervlakte en van ‘behoud’ of ‘verbetering’ van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied bepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van ‘behoud’ of ‘uitbreiding’ van omvang leefgebied en van ‘behoud’ of ‘verbetering’ van kwaliteit van leefgebied.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting twee bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de kwalificatie als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrictlijn en van de toedeling van de instandhoudingsdoelstellingen.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn (verder aangeduid als “Habitatrictlijngebied”). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam “IJperveld/Oostzanerveld/Varkensland” en onder nummer NL2003023 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is onder meer aangewezen voor één prioritair habitatype en één prioritaire habitatsoort in de zin van artikel 1 van de Habitatrictlijn.

Het gebied is op 24 maart 2000 (N/2000/334) en 11 januari 2005 (N/2004/3251) onder de naam “IJperveld, Varkensland en Twiske” ook aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als “Vogelrichtlijngebied”). Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL1000007. De bestaande Vogelrichtlijnbesluiten N/2000/334 en N/2004/3251 zijn door middel van dit besluit gewijzigd. Uit de Vogelrichtlijnbesluiten overgenomen tekst delen zijn in deze Nota van toelichting cursief gezet¹.

¹ De afkorting sbz (“speciale beschermingszone”) en de aanduiding “beschermingszone” zijn hierin vervangen door de term “Vogelrichtlijngebied”

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er in dit besluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in hoofdstuk 4 en bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (landelijk gebiedsnummer 92) omvat derhalve het Vogelrichtlijngebied Ilperveld, Varkensland en Twiske en het Habitatrichtlijngebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006). Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008). Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura 2000-netwerk.

Het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske ligt in de provincie Noord-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zaanstad.

2.1 Beschermd natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van het hieronder aangegeven natuurmonument², voor zover gelegen in het Natura 2000-gebied. Het gedeelte buiten het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, behoudt de status als beschermd natuurmonument.

Het staatsnatuurmonument “Waterland” onderdeel “Varkensland” is aangewezen op 29 maart 1984 (NLB/GS/GA-2444; Stcrt. 1984, nr. 68).

Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzing als natuurmonument van toepassing was, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in het vervallen besluit (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland en Twiske vormen tezamen het grootste brakwaterlaagveencomplex ten noorden van Amsterdam. Het Ilperveld, Oostzanerveld en Varkensland kenmerken zich door hun openheid. Het Twiske heeft ook opgaande

² De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

beplantingen. Het gebied was van oorsprong hoogveen en is in de middeleeuwen in ontginning genomen. Door inklinking van het veen en de toegenomen invloed van de Zuiderzee kwam het onder invloed van brak water te staan en traden overstromingen op, waarbij klei op het veen werd afgezet. De vervening heeft nooit op grote schaal plaatsgevonden door de slechte kwaliteit van het veen. Het bevat veel zout. Na de afsluiting van de Zuiderzee stopte de aanvoer van brak water en werd zoet water aangevoerd.

Het landschap van het Ilperveld, Oostzanerveld en Varkensland bestaat uit vele kleine percelen grasland met rietkragen en ruigten met brakke flora, rietlandjes, veenmosrietlanden, en veenheide in een dicht netwerk van brede en smalle sloten (zogenaamd "vaarland"). In het Ilperveld is plaatselijk ook veenbos aanwezig. Het waterpeil ligt maar iets onder het maaiveld. In het open water komen kranwiervegetaties voor. De centrale plas in het Twiske is in zijn huidige vorm ontstaan door winnen van zand onder het veen en de klei voor het Coentunneltracé. Daar omheen ligt het laagveenlandschap, maar dit is door het vele bos veel beslotener dan in de andere deelgebieden en er zijn ook parkachtige gedeelten aangebracht.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske behoort tot het Natura 2000-landschap 'Meren en Moerassen'.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie paragraaf 4.4). Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna³.

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten.

Ilperveld, Varkensland en Twiske is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van natte graslanden, moeraszones en zoete wateren die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura 2000-gebied

³ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25.

bestaat uit het Vogelrichtlijngebied Ilperveld, Varkensland en Twiske, het Habitatrictlijngebied Ilperveld, Oostzanerveld en Varkensland en een gedeelte van het beschermd natuurmonument “Waterland”, onderdeel “Varkensland”. Het gedeelte van het natuurmonument ten westen van Varkensland, op de kaart aangeduid met de code “BN” en bestaande uit Nieuwe Vaart en De Leek maken geen onderdeel uit van het Natura 2000-gebied.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied en/of het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op technische punten aangepast:

- Bebouwing en bedrijfsterreinen, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn zoveel mogelijk ook op de kaart uitgesloten (zie ook paragraaf 4.4). Dit betreft percelen waar volgens de topografische kaart of op grond van luchtfoto's bebouwing aanwezig is en die verder bestaan uit tuinen of erven die behoren bij het betreffende bebouwde perceel.
- Voor verharde wegen geldt dit uitsluitend voor wegen die langs de grens van het gebied lopen.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Kleine verschillen (< 25 ha) tussen Vogelrichtlijngebied en Habitatrictlijngebied zijn gelijkgetrokken waarbij in principe de ruimste begrenzing is aangehouden.
- De begrenzing is gelijkgetrokken met het beschermd natuurmonument voor zover gelegen ten westen van de Nieuwe Vaart (zie boven).

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van 2.546 ha. Daarvan wordt 2.235 ha aangewezen onder de Vogelrichtlijn, en wordt 1.902 ha aangewezen onder de Habitatrictlijnrichtlijn. Het beschermde natuurmonument Varkensland, voor zover gelegen binnen het Natura 2000-gebied, heeft een oppervlakte van 295 ha. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten, omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Dit geldt ook voor grensoverschrijdende gebieden in Duitsland en België. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend. Voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden. In geval van buitenlandse gebieden betreft dit documentatie die door de betreffende deelstaten van Duitsland (Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen) en gewesten van België (Vlaanderen en Wallonië) zijn gepubliceerd.

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, tuinen, erven, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 is afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen, of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen (van kunstmatige aard) kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) zal het definitieve aanwijzingsbesluit voor wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking worden ingeschreven. Kadastrale percelen die over een breedte van minder dan 5 meter overlappen met het aangewezen gebied worden geacht daarvan geen deel uit te maken. Dit betekent dat bij de definitieve aanwijzing aldaar de kadastrale lijn zal worden aangehouden. Hierbij wordt er vanuitgegaan dat de kadastrale lijn een betrouwbare grens vormt tussen verschillende terreintypen voortkomend uit verschillen in grondgebruik (bv. een wegberm langs een graslandperceel).

Met betrekking tot het grensverloop langs hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen indien dergelijke wateren een ecologisch en/of waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige waterafhankelijke habitattypen en/of leefgebieden van soorten.
- Waar de buitengrens van een (deelgebied van een) Habitatrichtlijngebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenkruinlijn (aan de gebiedszijde) tenzij het betreffende dijktaalud geen actuele of potentiële betekenis heeft voor de instandhouding van het gebied.
- In de overige gevallen waar de buitengrens samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk (aan de gebiedszijde).
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleend als Habitatrictlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrictlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en Habitatrictlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde habitattypen en soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrictlijngebied van toepassing zijn. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I⁴)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrictlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrictlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. In bijlage B.4 zijn alle gebieden vermeld waarvoor de betreffende habitattypen zijn aangemeld. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
Verkorte naam Kranswierwateren

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
Verkorte naam Vochtige heiden

betreft het subtype:

H4010B Vochtige heiden (*laagveengebied*)

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
Verkorte naam Ruigten en zomen

betreft het subtype:

H6430B Ruigten en zomen (*harig wilgenroosje*)

H7140 Overgangs- en trilvenen
Verkorte naam Overgangs- en trilvenen

betreft het subtype:

H7140B Overgangs- en trilvenen (*veenmosrietlanden*)

⁴ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PB EG L 80, 21.3.2007, p. 15).

H91D0 *Veenbossen
Verkorte naam Hoogveenbossen

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II⁴)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. In bijlage B.4 zijn alle gebieden vermeld waarvoor de betreffende soorten zijn aangemeld. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H1134 Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)
H1149 Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)
H1163 Rivierdonderpad (*Cottus gobio*)
H1318 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)
H1340 *Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus arenicola*)

4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn⁵:

A021 Roerdomp (*Botaurus stellaris*)
A084 Bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*)
A151 Kemphaan (*Philomachus pugnax*)
A193 Visdief (*Sterna hirundo*)

Andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

A043 Grauwe gans (*Anser anser*)
A050 Smient (*Anas penelope*)
A051 Krakeend (*Anas strepera*)
A056 Slobeend (*Anas clypeata*)
A125 Meerkoet (*Fulica atra*)
A153 Watersnip (*Gallinago gallinago*)
A156 Grutto (*Limosa limosa*)
A292 Snor (*Locustella luscinioides*)
A295 Rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*)

In bijlage B.4 zijn alle gebieden vermeld waarin de betreffende vogelsoorten zijn opgenomen. Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze Nota van toelichting.

4.3 Habitatrichtlijn: selectiecriteria

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per

⁵ laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405

subtype. Voor prioritaire habitattypen⁶ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁷. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding⁸ (zie ook bijlage B.3).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de vijf belangrijkste gebieden geselecteerd. Voor prioritaire soorten⁵ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden”. Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁹. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding (zie ook bijlage B.3).

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied is bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

Het habitatype kranswierwateren (H3140) komt lokaal voor in het Oostzanerveld en in het Ilperveld. Het habitatype vochtige heiden, *laagveengebied* (H4010B) komt met name voor in het centrale deel van het Ilperveld en lokaal in het Oostzanerveld. Ruigte en zomen (H6430) en overgangs- en trilvenen (H7140) zijn verspreid over het gehele Habitatrichtlijngebied aanwezig maar met name in het Ilperveld en het oostelijk deel van het Oostzanerveld. *Hoogveenbossen (H91D0) komen slecht lokaal voor in de westelijke helft van het Ilperveld. Bittervoorn (H1134) komt verspreid over het gehele gebied voor. In de veenpolders kan de kleine modderkruiper (H1149) lokaal worden aangetroffen in kleine heldere polderslootjes met ondergedoken waterplanten. Buiten de heldere, waterplantenrijke sloten heeft de soort een zekere binding met een goed ontwikkelde oevervegetatie, welke verspreid voorkomen in het gebied. De rivierdonderpad (H1163) komt veel voor in het zuidelijk deel van het Oostzanerveld en lokaal langs plassen in het Ilperveld. De meervleermuis (H1318) gebruikt wateren verspreid over het gebied om te foerageren. De *noordse woelmuis (H1340) is aangetroffen in het noordelijk deel van Varkensland, verspreid over het Ilperveld en in het midden van het Oostzanerveld.

⁶ In bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje.

⁷ Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320) en ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).

⁸ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

⁹ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprk (H1095), elft (H1102), zalm (1106), bittervoorn (H1134), kleine modderkruiper (H1149) en platte schijfhoren (H4056).

5 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en soorten. Voor een beperkt aantal soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 ‘complementaire doelen’ geformuleerd. Het betreft soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden ‘ontwikkeldoelen’ zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen voldoende gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten, maar de habitattypen en soorten worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹⁰, op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, hun landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden, kernopgaven geformuleerd. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten (‘richting geven’) en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument.

¹⁰ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft, staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen

H3140 Kranswierwateren

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.

Toelichting Het habitatype kranwierwateren heeft geleden onder veranderingen in de waterkwaliteit die door de verbondenheid van de verschillende wateren in veel deelgebieden effect hebben gehad. In het gebied is een zeldzame brakke variant aanwezig, waarin gebogen kranblad en ook snavelruppia, of groot nimfkruid voorkomen. Daardoor levert het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype. Het habitatype is het best ontwikkeld in het noordelijk deel van het Oostzanerveld.

H4010 Vochtige heiden

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B).

Toelichting In de laagveenverlandingsserie is het habitatype vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B), ook wel moerasheide, het laatste bekende stadium van de successie. In de vegetatie zijn soorten aanwezig die aangeven dat een verdere ontwikkeling naar hoogveen te verwachten is. Het type kan ontstaan uit overgangs- en trilvenentrilvenen of uit rietlanden. Natuurlijke veroudering en de opbouw van een waterlichaam van regenwater zijn drijvende krachten.

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B).

Toelichting De brakke variant van het habitatype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) ruigten met heemst en echt lepelblad is in dit gebied het meest belangrijk. Als gevolg van de algemene verzoeting van het oppervlaktewater gedurende de laatste eeuw is deze variant ook hier bedreigd. Vanwege de structuur is dit habitatype ook zeer belangrijk voor de soort noordse woelmuis (H3140).

H7140 Overgangs- en trilvenen

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Toelichting In het gebied komt de brakke variant van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B) voor, ontstaan door verlanding met ruwe bies. Herstelmaatregelen leiden tot een nieuwe ontwikkeling van helofytenrijke jonge verlandingstadië. Deze jonge stadië worden vervolgens vervangen door overgangs- en trilvenen. Ze zijn dus nodig voor duurzaam behoud van overgangs- en trilvenen in het gebied. Vanwege de structuur is het habitattypen overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B) zeer belangrijk voor de soort noordse woelmuis (H3140).

H91D0 *Hoogveenbossen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit

Toelichting Het oppervlakte veenmosrijk broekbos (habitattypen hoogveenbossen) is beperkt. Uitbreiding is lastig door de slechte waterkwaliteit van het grondwater.

5.4 Habitatrictlijn: soorten**H1134 Bittervoorn**

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied ligt binnen het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn en is daarom van relatief groot belang voor deze soort. Plaatselijk komt de soort hier in hoge dichtheden voor.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. Kleine modderkruiper komt voor in stilstaand tot langzaam stromend water. Het optimale biotoop voor de soort, ondiepe wateren met een rijke begroeiing van hogere waterplanten in combinatie van met een bodem van zand en modder vormen een optimaal biotoop zijn ruimschoots aanwezig in het gebied.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De rivierdonderpad komt in kleine aantallen langs oevers van brede sloten en plassen voor. De soort komt plaatselijk voor op kunstmatig substraat (stenen, kleine brokken puin langs de oever, dammetjes, etc.).

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied fungeert als foerageergebied voor de meervleermuis. In de nabijheid van het gebied zijn kolonies aanwezig.

H1340 *Noordse woelmuis

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied is van bijzonder belang voor de noordse woelmuis die landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert, omdat de soort hier in een groot deel van het gebied voorkomt. De rietlanden, ruigten, trilvenen en eilandjes garanderen een uitstekend leefgebied.

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels**A021 Roerdomp**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 15 paren.

Toelichting De roerdomp is van oudsher een broedvogel van rietmoerassen in de Zaanstreek. De Zaanse populatie kende een dieptepunt in de jaren tachtig, in het gebied kwamen in die periode 1-4 paren tot broeden. Vanaf eind jaren tachtig nam het aantal paren weer langzaam toe. Maximaal werden 19 paren geteld (2003). Daarmee levert Zaanstreek weer een grote bijdrage als broedgebied voor deze, landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkerende, broedvogelsoort. Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet ten doel gesteld door de zeer recente sterke toename. Het gebied kan (nog) onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zaanstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A081 Bruine kiekendief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 15 paren.

Toelichting De bruine kiekendief is van oudsher een schaarse broedvogel van rietmoerassen in de Zaanstreek. Eind jaren zestig was de soort praktisch uitgestorven. Daarna trad een voorspoedig herstel op. In het gebied vestigde de soort zich weer in de jaren tachtig en al in 1992 werd het maximum van 18 paren bereikt. Sedertdien schommelt de stand tussen de 12 en 18 paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zaanstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A151 Kempphaan

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting De kempphaan is van oudsher een zeer karakteristieke broedvogel van de Nederlandse laagveengraslanden. De soort gaat al vanaf de jaren vijftig sterk achteruit. Deze achteruitgang lijkt nog niet te zijn gestopt. In dit deelgebied broedden in begin jaren zeventig nog geregeld meer dan 100 paren (1975 164), in de jaren tachtig en begin jaren negentig nog tientallen paren en in 1993-1999 gemiddeld 7 paren. In deze eeuw zijn geen broedgevallen meer vastgesteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht

leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zaanstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A153 Watersnip

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 60 paren.

Toelichting De watersnip is van oudsher een karakteristieke broedvogel van het Nederlandse veenweidegebied. De soort gaat al vanaf de jaren zeventig sterk achteruit. Deze achteruitgang lijkt nog niet te zijn gestopt. In dit deelgebied broedden in begin jaren zeventig nog ten minste 100 paren en eind jaren negentig nog circa 47. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zaanstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A193 Visdief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 180 paren.

Toelichting De visdief is van oudsher broedvogel in de Zaanstreek. Veel paren broeden op tijdelijk geschikte locaties als opspuiterreinen ten behoeve van stadsuitbreiding, maar in het graslandgebied ook veelvuldig in kleine kolonies, op stukjes kale oever. Het aantal paren in het gebied heeft maximaal 565 paren bedragen (1992), maar beweegt zich doorgaans tussen de 150 en 400 met een duidelijke neergaande teneur (2003 nog 136 paren). Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A292 Snor

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.

Toelichting De snor is van oudsher broedvogel in de rietmoerassen van de Zaanstreek. Eind jaren zestig ging het in dit deelgebied nog zeker om ten minste 60 paren. In de jaren daarna nam de populatie af tot een niveau van circa 30 begin jaren negentig. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 36. Het gebied levert de grootste bijdrage als broedgebied in Noord-Holland, waardoor uitbreiding en/of verbetering gewenst is. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zaanstreek ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 800 paren.

Toelichting De Zaanstreek is één van de kerngebieden voor de rietzanger in Nederland. Het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske is daarvan een belangrijk onderdeel. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 800. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

5.6 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A043 Grauwe gans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grauwe gans onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Sinds begin jaren negentig zijn aantallen sterk toegenomen.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 6.400 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen smienten zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft onder andere een functie als slaapplaats en als foerageergebied. In de jaren tachtig zijn aantallen toegenomen, sinds midden jaren negentig weer iets afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051 Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 200 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend onder andere een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren negentig zijn aantallen sterk toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend onder andere een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop laat een fluctuerend patroon zien, met recent een sterke afname. Handhaving van de huidige situatie is desondanks voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A125 Meerkoet

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 710 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de meerkoet onder andere een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoont een negatieve trend. Er is geen landelijke herstelopgave van toepassing dus handhaving van de huidige situatie is voldoende.

A156 Grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit.

Toelichting Het gebied heeft voor de grutto onder andere een functie als slaapplaats. Trendgegevens zijn niet beschikbaar, zodat geen indicatie voor de draagkracht geformuleerd kon worden. Handhaving van de huidige situatie

is voldoende omdat de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding vooral betrekking heeft op gebieden buiten het Natura 2000-netwerk.

5.7 Beschermd natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer beschermd natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998 heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen, maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen, voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (cq. natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van beschermd natuurmonumenten en de Natura-2000 doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000 in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie in een Appendix bij dit besluit gevoegd.

Toelichting op wijzigingen Natura 2000-waarden, op selectie als Habitatrictlijngebied en op toewijzing van instandhoudingsdoelstellingen

- B1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B2. Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van eerdere aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (paragraaf 4.2.3)
- B3. Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B4. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied

- In afwijking van de aanmelding als Habitatrictlijngebied is het gebied niet meer aangewezen voor de grote modderkruiper (H1145). Het is niet met zekerheid vast te stellen of de soort in het gebied voorkomt.

B2. Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van eerdere aanwijzing als Vogelrichtlijngebied

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2000 is aangewezen, zijn ontleend aan SOVON (2000)¹¹. De criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn 2000¹². Voor eventuele aanpassing van de betreffende vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)¹³ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide rapporten zijn opgenomen.

- In vergelijking met de oorspronkelijke aanwijzing van maart 2000 is één vogelsoort van bijlage I niet meer opgenomen: kleine zwaan (A037). Het gebied is van marginale betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort als niet-broedvogel door afname van de relatieve bijdrage, en er is geen landelijke verbeteropgave.
- Hetzelfde geldt voor een andere trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2: wulp (A160). Het gebied is van marginale betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort als niet-broedvogel door afname van de relatieve bijdrage, en er is geen landelijke verbeteropgave.

B3. Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden

H1340 *Noordse woelmuis

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden zijn de volgende gebieden voor deze soort geselecteerd: Duinen en Lage Land Texel¹⁴ (002), Biesbosch (112), Haringvliet (109), Grevelingen (115), Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092), Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090), Polder Westzaan (091), Eilandspolder¹⁵ (089), Krammer-Volkerak (114), IJsselmeer¹⁶ (072), Grootte Wielen (009) en Oudegaasterbrekken,

¹¹ Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹² Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing

¹³ Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000-netwerk. Centraal Bureau voor de Statistiek & SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹⁴ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijmanshuizen en de Bol.

¹⁵ Destijds bekend als Eilandspolder-oost.

¹⁶ Voorheen Friese IJsselmeerkust.

Fluessen en omgeving¹⁷ (010). Deze gebieden voldoen aan het selectiecriteria van “tien belangrijkste gebieden” én het selectiecriteria van geografische spreiding (Eilandspolder (089) en Krammer-Volkerak (114)). Met het oog op sterk onder druk staan van de metapopulatie in Friesland zijn in aanvulling op Oudegaasterbrekken, Fluessen (010) en omgeving, waar de soort relatief veel voorkomt, de Groote wielen en de Friese IJsselmeerkust geselecteerd.

H4010B Vochtige heiden (*laagveengebied*)

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor dit subtype van dit habitatype in de eerste stap drie gebieden geselecteerd: Wieden (035), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (92), Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090). Met het oog op geografische spreiding is hieraan het gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) (Natura 2000-landschap Meren en Moerassen, West) toegevoegd.

De in de Noordhollandse gebieden aanwezige oppervlakte is hierbij overschat. Op basis van recente informatie zijn de drie gebieden met elk meer dan 10 ha van dit subtype vochtige heide, *laagveengebied* (H4010B) zijn: Weerribben (034), Wieden (035) en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103). De aanwezige oppervlakte in Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090) en Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (92), bedraagt in elk van deze gebieden niet meer dan 1 hectare. Uit een oogpunt van geografische spreiding en ecologische variatie¹⁸ kan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (92)(Natura 2000-landschap Meren en Moerassen, boven IJ¹⁹) worden toegevoegd aan de selectie. De aanwezige oppervlakte is hier groter dan in het Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090) waar het subtype vochtige heiden, *laagveengebied* ook in goede kwaliteit aanwezig is.

H7140B Overgangs- en trilvenen (*veenmosrietlanden*)

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor het subtype *veenmosrietlanden* (H7140B) drie gebieden geselecteerd: Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (92) en Langstraat (130).

Deze selectie is sterk gericht op kwalitatieve aspecten en houdt geen rekening met de relatieve bijdrage van elk gebied cq. aanwezige omvang afgezet tegen de landelijke oppervlakte (1500-2000 ha). Gelet op de aanwezige oppervlakte zijn de drie huidige belangrijkste gebieden: Weerribben (034, bijna 600 ha), Wieden (035, ca. 250 ha) en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103, ruim 200 ha). Vanwege voldoende geografische spreiding kan hieraan nog één gebied worden toegevoegd: Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske (92) (Meren en Moerassen, Boven het IJ¹⁹) (ca. 50 ha, grootste oppervlakte in deze omgeving).

B4. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen

De hier vermelde gebiedsdoelen van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van onderhavig besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als ‘indicatieve’ opgaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor ieder habitatype, habitatsoort, broedvogelsoort en niet-broedvogelsoort waarvoor onderhavig gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudsopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Waar in de vogeltabellen wordt geschreven A...b betreft het een broedvogel en waar wordt geschreven A...n betreft het een niet-broedvogel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen (toelichting in Natura 2000 doelendocument, paragraaf 3.3).

¹⁷ Destijds bekend als Oudegaasterbrekken, Gouden Bodem en Fluessen.

¹⁸ Gebieden boven het IJ stellen andere eisen aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten (brakke invloed).

¹⁹ Voor de selectie is het Natura 2000-landschap Meren en Moerassen ingedeeld in drie regio's: Noord (Groningen, Friesland, Overijssel en noord Gelderland), West (west Gelderland, Utrecht en Zuid Holland en Noord Holland tot aan het IJ), Boven het IJ (Noord Holland noordelijk van het IJ).

Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding (Svl) van betreffende habitatype of (vogel)soort genoemd. Indien de landelijke doelstelling van betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Indien de instandhoudingsdoelstelling van onderhavig gebied afwijkt van de landelijke doelstelling dan is dit nader gemotiveerd.

4.1 Habitatrictlijn: habitatypen

Habitatype H3140 - Kranswierwateren				
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
146	Sarsven en De Banen	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van het habitatype kranswierwateren is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske wijkt af van de landelijke doelstelling, omdat de kwaliteit reeds goed is, maar uitbreiding wel mogelijk is.

Habitatype H4010B – Vochtige heiden (laagveengebied)				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte^a en behoud kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
034	Weerribben	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit

(a) De uitbreiding oppervlakte vindt plaats met het oog op duurzaam behoud van vormen met een goede kwaliteit (verbetering structuur & functie).

De staat van instandhouding van het habitatype vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

Habitatype H6430B Ruigten en zomen (<i>harig wilgenroosje</i>)				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en behoud/verbetering kwaliteit^a				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
010	Oudegaasterbrekken , Fluessen en omgeving	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
082	Uiterwaarden Lek	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	besluit
108	Oude Maas	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	behoud	concept-ontwerp
114	Krammer-Volkerak	behoud ^b	behoud	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
124	Groote Gat	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Verbetering kwaliteit geldt voor de brakke varianten.

(b) Waarschijnlijk kan dit subtype bij voortschrijdende verzoeting niet behouden blijven, maar zullen hiervoor (minder bedreigde) zoete vormen Ruigten en zomen, *Moerasspirea* (subtype A) in de plaats komen.

De staat van instandhouding van het habitatype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) is op alle aspecten beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske wijkt af van de landelijke doelstelling. Zolang de verzoeting slechts langzaam plaatsvindt blijft op lange termijn behoud van dit type mogelijk, het perspectief voor uitbreiding van dit type is in dit gebied gering.

Habitatype H7140B – Overgangs- en trilvenen (<i>veenmosrietlanden</i>)				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
083	Botshol	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding voor overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B) is beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske wijkt op het aspect kwaliteit af van de landelijke doelstelling. Snelle verzuring en boomopslag vergen reeds grote inspanningen om de kwaliteit te behouden.

Habitatype H91D0 - Hoogveenbossen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
024	Witterveld	behoud	behoud	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
040	Engbertsdijksvenen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
054	Witte Veer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
061	Korenburgeterveen	behoud ^a	behoud	concept-ontwerp
064	Wooldse Veer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vecht plassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
138	Weeter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
155	Brunsummerheide	behoud	verbetering	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H6410 blauwgraslanden is toegestaan.

De staat van instandhouding van het habitatype hoogveenbossen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske wijkt af de landelijke doelstelling, omdat er weinig potenties zijn voor herstel.

4.2. Habitatrichtlijn: soorten

H1134 - Bittervoorn					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
025	Drentsche Aa-gebied	behoud ^a	behoud	behoud	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
056	Arkemheen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^b	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte leefgebied ten gunste van habitatype H3260 beken en waterplanten, waterranonkels (subtype A) is toegestaan.

(b) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitatypen H1330 schorren en zilte graslanden of H6430 ruigten en zomen is toegestaan.

De staat van instandhouding van de bittervoorn is op het aspect leefgebied beoordeeld als 'gunstig'. De staat van instandhouding op het aspect populatie is onbekend²⁰. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1149 – Kleine modderkruiper					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

²⁰ De beschreven 'staat van instandhouding' wijkt af van de 'staat van instandhouding' zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^a	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
135	Kempeland-West	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
138	Weeter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen H1330 schorren en zilte graslanden of H6430 rugten en zomen is toegestaan.

De staat van instandhouding voor de kleine modderkruiper is beoordeeld als 'gunstig'. De staat van instandhouding op het aspect populatie is onbekend²⁰. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1163 - Rivierdonderpad					
Landelijke doelstelling: behoud/uitbreiding omvang en behoud/verbetering kwaliteit leefgebied^a					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	behoud	concept-ontwerp
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud ^b	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
148	Swalmdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit

- (a) Behoud omvang en kwaliteit leefgebied in de grote wateren en uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied in de beken.
- (b) Enige achteruitgang in oppervlakte leefgebied ten gunste van broedvogelsoorten A021 Roerdomp of A298 Grote karekiet is toegestaan.

De staat van instandhouding van de rivierdonderpad is het op aspect populatie onbekend. Op het aspect leefgebied is de staat van instandhouding beoordeeld als 'matig ongunstig', dit betreft met name de beken (circa 10% van het leefgebied van de soort)²⁰. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1318 – Meervleermuis (zomer)					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
012	<i>Sneekermeergebied</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
093	<i>Polder Zeevang</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp

De staat van instandhouding van de meervleermuis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als 'gunstig'²⁰. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1340 – Noordse woelmuis					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
009	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
011	<i>Witte en Zwarte Brekken</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
012	<i>Sneekermeergebied</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit

072	IJsselmeer	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	besluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	uitbreiding	besluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
106	<i>Boezems Kinderdijk</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
108	Oude Maas	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de noordse woelmuis is op het aspect leefgebied beoordeeld als 'zeer ongunstig'. De staat van instandhouding van het aspect populatie is onbekend²⁰. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske wijkt af de landelijke doelstelling. De soort komt in dit gebied reeds over een groot deel van het gebied voor.

4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

Voor de doelen op gebiedsniveau die aangeven dat het leefgebied nog niet op orde is, is gekozen voor een "en/of" formulering. Daarmee wordt op het niveau van de Natura 2000-beheerplannen "ruimte gelaten" om te bepalen of ingezet wordt op uitbreiding omvang én verbetering kwaliteit leefgebied of dat wordt ingezet op alleen verbetering kwaliteit of alleen uitbreiding omvang leefgebied.

A021b – Roerdomp				
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	ontwerpbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	ontwerpbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	ontwerpbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
013	Alde Feanen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	<i>Rottige Meenthe & Brandemeer</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>concept-ontwerp</i>
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit

091	<i>Polder Westzaan</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	concept-ontwerp
137	<i>Strabrechtse Heide & Beuven</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>

De staat van instandhouding van de roerdomp (broedvogel) is beoordeeld als 'zeer ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske wijkt af de landelijke doelstelling, vanwege de recente toename van de soort in dit gebied.

A081b – Bruine kiekendief				
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	ontwerpbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	ontwerpbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	ontwerpbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	ontwerpbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	ontwerpbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	ontwerpbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
014	Deelen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	concept-ontwerp
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de bruine kiekendief (broedvogel) is beoordeeld als 'gunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

A151b – Kempchaan				
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
008	Lauwersmeer	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
009	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
012	Sneekermeergebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de kempfaan als broedvogel is beoordeeld als 'zeer ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

A153b – Watersnip				
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
025	<i>Drentsche Aa-gebied</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>concept-ontwerp</i>
033	Bargerveen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de watersnip (broedvogel) is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk 'zeer ongunstig' en 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

A193b – Visdief				
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
077	Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	ontwerpbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de visdief (broedvogel) is beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

A292b – Snor				
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
013	Alde Feanen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	<i>Botshol</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
091	<i>Polder Westzaan</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>

092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	concept-ontwerp

De staat van instandhouding van de snor (broedvogel) is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk 'gunstig' en 'zeer ongunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

A295b – Rietzanger				
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Besluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	ontwerpbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	ontwerpbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	concept-ontwerp
009	Groote Wielen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
012	Sneekermeergebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	concept-ontwerp

De staat van instandhouding van de rietzanger (broedvogel) is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als 'gunstig'. De doelstelling van het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske sluit aan bij de landelijke doelstelling.

4.4. Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

Niet-broedvogelsoorten			
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied			
Vogelsoort	Aantal gebieden	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A043 Grauwe gans	31	behoud	behoud
A050 Smient	44	behoud	behoud
A051 Krakeend	35	behoud	behoud
A056 Slobeend	38	behoud	behoud
A125 Meerkoet ^a	23	behoud	behoud
A156 Grutto ^b	23	behoud	behoud

- (a) Ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor de meerkoet geformuleerd, omdat de matig ongunstige staat van instandhouding alleen gebaseerd is op de populatie (en niet het leefgebied) (Natura 2000 doelendocument (2006), p207).
- (b) De grutto heeft landelijk een opgave voor uitbreiding omvang en verbeteropgave kwaliteit leefgebied. Aangezien deze opgave niet te realiseren is binnen het Natura 2000-netwerk is in alle gebieden een behoudsopgave voor de grutto geformuleerd (Natura 2000 doelendocument (2006), p209).

De staat van instandhouding van bovenstaande niet-broedvogelsoorten is beoordeeld als 'gunstig', tenzij anders aangegeven. Alle gebiedsdoelen van bovenstaande soorten sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

Appendix**Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Ilperveld, Varkensland en Twiske gebruikt zijn.**

Onderstaande paragrafen zijn opgenomen in de Nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing**3.2 Aanduiding leefgebied**

De Ilperveld, Varkensland en Twiske is aangewezen als Speciale Beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van natte graslanden, moeraszones en zoete wateren die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van de Beschermingszone is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

4. Vogelkundige waarden**4.1 Kwalificerende soorten**

Ilperveld, Varkensland en Twiske kwalificeert als Speciale Beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van Krakeend, Smient, Kemphaan en Grutto die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/of rustplaats. Bovendien behoort het gebied tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor Roerdomp²¹ in Nederland.²²

Soorten van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art. 4	Brv ^a	Aantal NL ^b	% in 5e ^c	% in sbz ^d	Telperiode
Roerdomp <i>Botaurus stellaris</i>	1	ja	175	6%	5%	1993-97

Trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	Art. 4	Brv ^a	Biogeogr. populatie ^e	1% Biopop ^f	% in sbz ^g	Telperiode
Krakeend <i>Anas strepera</i>	2	nee	NW-Europa	300	1,4%	1994-97
Smient <i>Anas penelope</i>	2	nee	W-Siberië/NW-Europa	12 500	1,5%	1993-97
Grutto <i>Limosa limosa</i>	2	nee	W-Europa/W-Afrika	3 500	1,2%	1993-97

(a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende vogels (ingevuld met "ja") of niet-broedende vogels ("nee")

(b) Omvang van de Nederlandse broedpopulatie (in paren)

(c) Aantal in het op 4 na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

(e) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend

²¹ De onderstreepte soort is opgenomen in Bijlage I van de Richtlijn (art. 4.1)

²² De kwalificatie van het gebied als speciale beschermingszone geldt ook op grond van vogelgegevens uit de periode 1998-2002

- (f) *Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populaties en drempelwaarden van niet-broedende vogels ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates – 2nd edition. Wetlands International, Wageningen)*
- (g) *Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie*

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats: Grauwe Gans, Slobeend, Meerkoet, Wulp. De graslanden, rietlanden en rietkragen zijn verder broedgebied voor Watersnip, Snor en Rietzanger (trekvoegels opgenomen in de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten). De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald. Andere soorten van Bijlage I1 waarvoor het gebied van betekenis is: Bruine Kiekendief, Kempphaan en Visdief (broedvogels); Kleine Zwaan (niet-broedvogel).

4.3 Plaatselijke omstandigheden

Op de Stootersplas in Het Twiske bevindt zich een rustplaats van Smienten; voedselgebieden van deze soort zijn vooral gelegen in het noordelijk deel van het Oostzanerveld, in het Ilperveld en Varkensland. Kleine Zwaan, Grauwe Gans en Wulp foerageren verspreid op de graslanden in het gebied; de Slobeend verblijft vooral op ondergelopen grasland en in ondiep water verspreid over het gebied. Krakeend en Meerkoet worden vooral aangetroffen op de grotere wateren zoals de Stootersplas; de Meerkoet foerageert daarnaast ook veelvuldig op grasland. Slaapplaatsen van Grutto's bevinden zich in Varkensland en Oostzanerveld. Roerdomp, Bruine Kiekendief en Porseleinhoen nestelen verspreid in rietveldjes van enige omvang (met name in het Ilperveld); ook Rietzanger en Snor broeden verspreid over het gebied waar rietveldjes en rietkragen aanwezig zijn (met name Ilperveld en Het Twiske). Kempphaan en Watersnip zijn in het broedseizoen gebonden aan schrale graslanden die verspreid over het gebied voorkomen. De Visdief nestelt plaatselijk in het gebied in kolonies op grasland; de vaarten en plassen in de wijde omgeving van de nestplaatsen fungeren als voedselgebied.

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

KOPIETER
KENNEDICHTING

29 maart 1984

No. NLB/GS/GA-2444

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg
Directie Natuur- en
Landschapsbescherming

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, de Colleges van Burgemeester en Wethouders van Broek in Waterland, van Ilpendam, van Landsmeer en van Monnickendam en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

B E S L U I T :

Het op bijbehorende kaart SN 82 aangegeven gebied, bekend onder de naam "Waterland", onderdeel "Varkensland", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 29 maart 1984

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'S' followed by a long horizontal stroke.

TOELICHTING

1. Inleiding

Het gebied "Waterland" is gelegen tussen het IJ, het IJsselmeer, de Beemster en de Zaan en vormt van oudsher een drassig veenweidegebied, doorsneden door talloze waterlopen.

Het natuurmonument "Varkensland" maakt onderdeel uit van een reeks gebieden in Waterland, die uit natuurwetenschappelijk oogpunt van grote betekenis zijn. De als staatsnatuurmonument aan te wijzen gronden en wateren beslaan een oppervlakte van ca 315 ha en worden door het Staatsbosbeheer als staatsnatuurreservaat beheerd.

Het ligt in het voornemen ook andere natuurreservaten in Waterland onder de werking van de Natuurbeschermingswet te brengen, o.a. de "Aeën en Dieën".

2. Begrenzing

Het natuurmonument "Varkensland" is globaal gelegen tussen het Noordhollands Kanaal, de Purmer, de gemeentegrens tussen IJpendam en Monnikendam en de gemeentegrens tussen Landsmeer en Broek in Waterland en de Broeksevaart. Tevens heeft deze beschikking betrekking op het oostwaarts van bovengenoemd gebied gelegen meer De Leek en enkele verbindingsloten.

Deze aanwijzing betreft gronden en wateren welke eigendom zijn van de Staat. De grens van het natuurmonument valt derhalve samen met de kadastrale grenzen tussen particuliere en de Staatseigendommen.

Op de bij de beschikking behorende kaart SN82 is het aan te wijzen gebied aangegeven met een lijnenraster. De brede verbindingsloot tussen De Leek en het weidevogelreservaat van Varkensland alsmede enige zijsloten zijn om tekentechnische reden met een dikke streep aangegeven.

3. Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

Het natuurmonument "Varkensland" bestaat uit een vochtig veenweidegebied, doorsneden door vele brede waterlopen en afgewisseld met enige rietlanden en rietkragen.

Rond de 12e eeuw vonden diverse doorbraken vanuit de Zuiderzee plaats en werden vele grote en kleine meren (hier aeën en dieën genoemd) gevormd. Ook daarna vonden regelmatig overstromingen van zout Zuiderzeewater plaats; het laatst gebeurde dit in de jaren 1825 en 1916. Het oorspronkelijk brakke open water van Waterland verzoette na de afsluiting van de Zuiderzee in 1932 in versneld tempo. Thans is het open water nog zwak brak (oligohalien).

Zout wordt nu voornamelijk aangevoerd via het Noordhollands Kanaal.

Vanwege het brakke milieu wijkt de botanische samenstelling van dit veengebied aanzienlijk af van de veengebieden elders in Nederland.

Met name de rietlanden en verlandingsvegetaties zijn van bijzonder belang, onder meer door het voorkomen van een aantal zeldzame plantesoorten zoals Koningsvaren, Malaxis, Ronde zonnedauw en Welriekende nachtorchis. Deze vegetaties zijn tevens rijk aan mossen, levermosses en veenmosses.

In avifaunistisch opzicht ontleent het natuurmonument zijn grote waarde aan het voorkomen van een rijke broedpopulatie van weidevogels.

Meer algemene soorten als Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur komen in hoge dichtheden voor, maar ook zeldzamere soorten als Kemphaan en Watersnip broeden nog in relatief grote aantallen.